

Informatieblad 21: Branden

Dit Informatieblad van het Kennisplatform Processierups is opgesteld door een brede groep deskundigen. Het bevat informatie over een instrument tegen de overlast door de Eikenprocessierups. Voor achtergronden, uitleg en andere Informatiebladen, kijk op [website](#) van het Kennisplatform Processierups.

Instrument	Branden
Omschrijving	Wegbranden van rupsen en nesten met een (onkruid)brander
Soort	Fysiek en fysisch
Werking	Curatief
Beschrijving van werkingsmechanisme	Wegbranden van rupsen en nesten in L4 t/m L6 stadium of tijdens het verpoppen, met een (onkruid)brander op gas of elektriciteit, bij voorkeur met een lans om bij de bestrijding voldoende afstand te kunnen houden. Het gele deel van de vlam wordt hierbij gelijkmatig bewogen, evenwijdig aan de boomstam.
Bronnen en referenties	<ul style="list-style-type: none"> • Spijker, J.H., et al. (2019) Leidraad beheersing eikenprocessierups: Update 2019. Ministerie van LNV, Kenniscentrum Eikenprocessierups, 64 pp. • Reijnen, J. (2009) Beoordeling van het vrijkomen en de verspreiding van brandharen tijdens bestrijding van de eikenprocessierups, Radboud Universiteit Nijmegen
Standaardvoorschrift	Niet aanwezig.
Verhouding met Leidraad	In de Leidraad wordt deze methode genoemd, maar afgeraden.
Effectiviteit	Rupsen en brandharen worden direct ter plekke vernietigd en daarmee onschadelijk gemaakt. Het nadeel van deze methode is dat delen van de nesten en brandharen door de sterke luchtwervelingen van het branden zich in de omgeving kunnen verspreiden met extra (gezondheids-) risico's tot gevolg, waardoor het juist een negatief effect heeft.
Schadelijkheid en neveneffecten ecosysteem	<p>In de nesten van de eikenprocessierupsen bevinden zich natuurlijke vijanden zoals (de larven van) de sluipwesp en sluipvlieg; deze worden ook verbrand. Andere soorten die door de vlam geraakt worden, worden ook gedood.</p> <p>Bij te lang branden kan mogelijk de bast van de eik verbranden. Ook is het schadelijk voor de vegetatie rond de boom wanneer deze wordt mee verbrand bij het weg-/of nabranden van nesten onderaan de boom of op de grond. In droge periodes kan het leiden tot bermbranden. Het is niet waarschijnlijk dat deze methode schadelijk is voor bodem- en waterkwaliteit. Het laat geen restmateriaal achter, wat niet biologisch afbreekbaar zou zijn.</p>
Veiligheid en gezondheid	<p>Branden brengt risico's voor de veiligheid en gezondheid voor de uitvoerder met zich mee en voor de directe omgeving. De uitvoerder zou brandwerende of -vertragende PBM's moeten dragen: overall, handschoenen, schoeisel en een brandwerend overdrukmasker.</p> <p>Het verbranden van rupsen en nesten kan leiden tot verspreiding van brandharen naar de omgeving, wat gezondheidsklachten kan veroorzaken bij omwonenden, passanten of in de nabijheid komende (landbouw)huisdieren (Reijnen 2009). Bij wegbranden van grote nesten kunnen deze voortijdig en ongecontroleerd op de grond vallen of meegevoerd worden met de lucht. Onder de boom blijven dan resten</p>

	van nesten, nog levende rupsen en verkoolde rupsen achter, waarvan onduidelijk is of de brandharen volledig onschadelijk zijn gemaakt.
Wettelijke context en beleidskaders	Dit instrument mag wettelijk gezien ingezet worden, mits men zorg draagt voor het milieu, inclusief andere diersoorten, volgens de Milieuwet en de Wet natuurbescherming.
Afval en verwerking	Vaak blijven na het branden rupsrestanten achter en is het nest niet compleet vernietigd. Restanten dienen behandeld te worden als eikenprocessierupsafval (Afvalprotocol 2020).
Ervaring en opleiding	Vanwege brandgevaar en hoge risico's voor de uitvoerder en omgeving, is kennis en ervaring vereist. Ook is kennis van het gebruik van de juiste PBM's vereist. Er bestaat risico op beschadiging van de boom en berm indien ondeskundig wordt gewerkt.
Beschikbaarheid en praktische uitvoerbaarheid	Bij een tekort aan bestrijdingscapaciteit, zoals in seizoen 2019, zijn particulieren geneigd deze methode toe te passen. Hiermee worden echter grote risico's genomen ten aanzien van de persoonlijke veiligheid en de omgeving.
Investering (schattingen)	De kosten van een onkruidbrander + lans. Brandwerende kleding en andere PBM's.
Overige opmerkingen	
Samenvattende karakterisering instrument	Deze methode wordt afgeraden vanwege de kans op ongecontroleerde verspreiding van brandharen met gezondheidsrisico's voor uitvoerder zelf en de omgeving. Tevens is het branden gevaarlijk voor de uitvoerder, de boom en de berm.

Toelichting Informatiebladen

Instrument	Werknaam
Omschrijving	Korte omschrijving in steekwoorden
Id (versie-datum)	# (#-#-#)
Soort	Soort instrument: preventief (voorkomt de ontwikkeling van brandharen), curatief (is gericht op het verwijderen van brandharen) of EPR-habitat beïnvloeding (via aangepast beheer wordt de leefomgeving verbeterd zodat natuurlijke vijanden gedijen of minder geschikt is voor EPR).
Werking	Werking instrument: ecologisch, biologisch, chemisch, fysiek, fysisch
Beschrijving van werkingsmechanisme	Beschrijving van de toepassing, het mechanisme en eventueel de samenstelling van gebruikte middelen. Eventueel verwijzing naar meer info tussen haakjes [Bijlage #].
Bronnen en referenties	Waar is het instrument/ de resultaten beschreven (bijv. Leidraad, Vlinderstichting, etc.)?
Standaardvoorschrift	Is een standaard werkvoorschrift beschikbaar en waar is dat te vinden?
Verhouding met Leidraad	Is dit instrument in de Leidraad beschreven; zo ja wat zijn de verschillen?
Effectiviteit	Is het instrument effectief (ook gelet op inzet bestrijders en materieel)?
	Is het nodig te combineren met andere instrumenten om beheersing en bestrijding effectief te laten zijn. Welke?
	Beïnvloedt het instrument de plaagdruk in de toekomst (de lange termijn werking)?
	Wordt het nog niet/weinig/veel toegepast en wat zijn ervaringen (elders in Europa)?
	Is wetenschappelijk/getoetste informatie beschikbaar over effectiviteit; geef bron?
Schadelijkheid en neveneffecten ecosysteem	Werkt het instrument selectief voor EPR (welke schade aan andere organismen)?
	Is het schadelijk voor de boom en de vegetatie rond de boom?
	Is het schadelijk voor de bodemkwaliteit of waterkwaliteit?

	Laat het (biologisch afbreekbaar) restmateriaal achter?
Veiligheid en gezondheid	Welke risico's voor de veiligheid van de bestrijder, incl. ARBO omstandigheden?
	Welke risico's voor de directe omstanders en omgeving?
	Welke Pbm's zijn benodigd of vereist?
Wettelijke context en beleidskaders	Mag het instrument wettelijk gezien gebruikt worden (bijv. in het kader van toelating van een middel, Wet natuurbescherming)?
	Wat zijn voorwaarden voor toepassing, is ontheffing nodig?
Afval en verwerking	Welk afval ontstaat er en hoe dient dit verwerkt te worden?
Ervaring en opleiding	Wat is benodigde opleidingsniveau en ervaringsniveau?
	Is instrument door particulieren/burgers toe te passen (onder welke voorwaarden)?
Beschikbaarheid en praktische uitvoerbaarheid	Is het instrument inzetbaar seizoen 2020 of volgend jaar?
	Hoeveel gebruikers in NL (aantal bedrijven/medewerkers in de buitendienst)?
	Welke beperkingen/mogelijkheden zijn er voor praktische uitvoerbaarheid?
	Wat zijn alternatieve instrumenten?
Investering (schattingen)	Kosten per boom (alles meegerekend; schatting)
	Tijd per boom
	Kosten materieel (bijv. hoogwerker), Kosten materiaal (bijv. middelen, PBM's)

Informatiebladen: overzicht per oktober 2020

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de 22 informatiebladen, met hun datum van actualiseren.

Nr	Naam	Soort instrument	Werking	Versie
1	Nematoden	preventief	biologisch	7 juni 2020
2	Bacteriepreparaat (Bt)	preventief	biologisch/ chemisch	7 juni 2020
3	Wegzuigen en afvoeren of verassen	curatief	mechanisch/fysiek	7 juni 2020
4	Gaasvliegervlarven uitzetten	preventief/ habitat EPR	biologisch/ecologisch	7 juni 2020
5	Lieveheersbeestjes uitzetten	preventief/ habitat EPR	biologisch/ecologisch	7 juni 2020
6	Vegetatie	habitat EPR	ecologisch	7 juni 2020
7	Vogel- en vleermuiskasten	habitat EPR	ecologisch	7 juni 2020
8	Folie om stam	preventief	fysiek/mechanisch	7 juni 2020
9	Feromoonvallen	preventief	biologisch/chemisch	7 juni 2020
10	Eitjes desinfecteren	preventief	chemisch	7 juni 2020
11	Stoom	curatief	fysisch	7 juni 2020
12	Heet water	curatief	fysisch	7 juni 2020
13	Spoorferomoon	preventief/ habitat EPR	biologisch/chemisch	7 juni 2020
14	Isoleren, fixeren, verwijderen nesten*	curatief	mechanisch/fysiek	7 juni 2020
15	Systemen om rupsen te vangen of stoppen	curatief	fysiek	1 oktober 2020
16	Uitzetten van parasitaire organismen	preventief/curatief	biologisch	1 oktober 2020

17	Omgevingsbeheer om insecten te stimuleren	habitat EPR	biologisch	1 oktober 2020
18	Beheer gericht op variatie in bomenbestand	habitat EPR	ecologisch	1 oktober 2020
19	Oude nesten benutten om natuurlijke vijanden te kweken	habitat EPR / Preventief/curatief	biologisch	1 oktober 2020
20	Staminjectie	preventief	biologisch/chemisch	1 oktober 2020
21	Branden	curatief	fysiek	1 oktober 2020
22	Lijmbanden om de boom	preventief/ Curatief	fysiek/mechanisch	1 oktober 2020
	Bestrijding grondnesten			i.o.

*Dit is een verzamelblad voor een set instrumenten. Deze wordt later verder gedetailleerd uitgewerkt in kleinere en meer specifieke sets.

Colofon

Versie 1.0 van deze Informatiebladen werd opgesteld door de Werkgroep EPR beheersing en bestrijding van het Kennisplatform Processierups onder de regie van KAD en RIVM, in opdracht van het ministerie van LNV. Onderstaande tabel bevat de inhoudelijk betrokken personen bij het opstellen van de Informatiebladen.

Naam	Organisatie	Naam	Organisatie
Cris de Klein	KAD	Peter de Mink	CUMELA
Tim Asbreuk	VBNE	Henry Kuppen	Kenniscentrum EPR
Han Wolterinck	VHG	Jules Sondeijker	VNG
Claudia Jilesen	NVWA	Bart Biemans	KAD
Silvia Hellingman	Kenniscentrum EPR	Martijn Bullée	CUMELA
Theo Zeegers	EIS Naturalis	Mark Brunsveld	VBNE
Henk Jans	Kenniscentrum EPR	Johannes Regelink	VBNE
Jurriën van Deijk	Vlinderstichting	Jetske de Boer	NIOO-KNAW, Aeres
Joop Spijker	Kenniscentrum EPR	Michiel Rutgers	RIVM